

YHDISTYKSEN HISTORIAA

Konsta Jylhän ja Kaustisen Purppuripelimannien innoittamana kansanmusiikin renessanssi valloitti varsinaissuomalaisetkin 1970-luvun alussa.

'Korvakuulopelimanneja' löytyi joka pitäjistä, ja ympäri maakuntaa versova kansalais- ja työväenopistojen verkosto otti musikantit suojiinsa. Alettiin muistella ja nuotintaa vanhoja kappaleita, samalla kun halu tehdä yhteistyötä lähialueen muiden ryhmien ja soittajien kanssa nosti päätään.

Varsinais-Suomen Kansanmusiikkiyhdistys ry (ent. Varsinais-Suomen Pelimanniyhdistys) on lokakuussa 1971 perustettu Suomen Kansanmusiikkiliiton alainen maakuntayhdistys. Varsinais-Suomen Kansanmusiikkiyhdistyksen tarkoituksena on kehittää ja laajentaa maakunnan kansanmusiikin harrastusta ja harrastajien keskinäistä yhteistoimintaa. Toimintatapoina ovat mm. soittotapahtumien, kokousten, kurssien, juhlien, kilpailujen ja opintomatkojen järjestäminen. Yhdistyksen kotipaikkana on Turku, ja se on maakunnan suurin kansanmusiikkialan yhdistys.

Varsinais-Suomen Pelimanniyhdistyksen syntysanat lausuttiin Naantalin Kuparivuoren koululla 24.10.1971. Yhdistys toimi aluksi Varsinais-Suomen Nuorisoseurain Keskusseuran alaisuudessa. Rekisteröinti omaksi yhdistykseksi tapahtui 6.2.1974. Perustajajäseninä mainitaan Matti Pihlasto, Veikko Kotiranta, Heljä Ovaska, Ilmo Mikkola, Erkki Mäki-Mattila, Eero Pihko, Timo Reunanen sekä Eino Saari. Neljänkymmenen toimintavuoden jälkeen, vuonna 2012, Pelimanniyhdistys päätti vastata nykypäivän haasteisiin muuttamalla nimensä – ehkä myös tanssijoille, laulajille ja nuoremmalle polvelle helpommin lähestyttäväksi – Varsinais-Suomen Kansanmusiikkiyhdistykseksi.

Oma viiri hankittiin vuonna 1987 ja sen suunnitteli Eino Sointula ja piirsi Tauno Tauriainen. Loppusyksystä 2013 yhdistys lähestyi Meetingteam Oy:tä, jotta tuoreen nimen rinnalle Varsinais-Suomen Kansanmusiikkiyhdistykseen saataisiin myös uutta ulkoista ilmettä. Ari Säterin ja J. Lepän suunnittelema logoehdotus esiteltiin marraskuun lopussa. Viisikielinen kannel vaihtui kontrabasistiksi. Uusi logo luovutettiin yhdistyksen käyttöön 2014 helmikuussa.

Edesmennyt kalantilainen pelimanni Matti Pihlasto toimi yhdistyksen puheenjohtajana kymmenen ensimmäistä vuotta. Hänen jälkeensä tehtävää hoiti yksitoista vuotta loimaalainen Veikko Kotiranta. Vuodesta 1993 vuoteen 2004 puheenjohtajan nuijan varressa oli loimaalainen Matti Hollo, jonka siirryttyä sivuun Risto Ruuhonen luotsasi yhdistystä vuoden 2005. Hänen jälkeensä yhdistyksen puheenjohtajina ovat toimineet Seija Kiviaho, Jorma Punta, Heidi Antila ja Jukka Janka-Murros. Nykyinen puheenjohtaja on Ilmari Hunsu Nousiaisista. Yhdistyksen pitkäaikaisin sihteeri on ollut Heljä Ovaska. Hän oli toimessa yhdistyksen perustamisesta alkaen aina kuolemaansa saakka, vuodet 1971-1991. Heljä oli erinomainen organisaattori, joka toimi myös kansantanssin parissa tehden mm. näyttäviä koreografioita tansseihin.

Varsinais-Suomen
Kansanmusiikkiyhdistys ry

Yhdistyksen jäsenmäärä on ollut parhaimmillaan noin 140, tällä hetkellä se on sadan paikkeilla. Varovaista kiinnostusta on kuitenkin viime vuosina ollut enemmän kuin aikoihin ja jäsenmäärä karttuu hitaasti mutta varmasti.

Varsinais-Suomen ensimmäisen Oltermannin arvonimen sai vuonna 1990 Eino Sointula Yläneeltä. Arvonimi luovutetaan Suomen Kansanmusiikkiliiton toimesta maakunnassa ansioituneelle musiikin ja perinteen taitajalle. Sointulan jälkeen arvonimi myönnettiin Kotirannan pelimanneissa tutuksi tulleelle Veikko Kotirannalle. Einon ja Veikon sävellyksistä on koottu myös nuottikirja. Vuonna 2020 102-vuotiaan Oltermanni Veikko Kotirannan rinnalle Kansanmusiikkiliitto myönsi aktiivioltermannin arvon Veikko Lahtiselle.

Mestaripelemanneja Varsinais-Suomeen on saatu toistaiseksi neljä. Vuonna 1974 arvonimen sai korppoolainen viulisti ja haitaristi Erik Jansson, joka kenties paremmin Aspö-Erikinä tunnetaan. Vuonna 2014 titteli myönnettiin taalintehtaalaiselle harmonikansoittaja Klas Nyströmille, vuonna 2017 lietolaiselle lusikansoittajapioneeri Veikko "Lusikka-Veikko" Kuivalalle ja vuonna 2019 mestaripelemanin arvo myönnettiin raisiolaiselle Aimo Ruisniemelle, jonka instrumentti on huuliharppu.

Huhtikuussa 2014 yhdistys julkisti ensimmäistä kertaa alueellisen "Vuoden kansanmuusikko" -nimityksensä, joka pyritään myöntämään vuosittain Varsinais-Suomen alueella kansanmusiikin parissa ansioituneelle henkilölle. Vuonna 2014 ensimmäistä titteliä kantoi yläneläinen Veikko Lahtinen. Sen jälkeen Varsinais-Suomen Vuoden kansanmuusikkona ovat olleet Turunmaan saariston suomenruotsalaista perinnettä eteenpäin vienyt, mestaripelemanin Klas Nyström, maakunnallisen Palkeiset kansanmusiikitapahtuman perustaja ja uudelleen henkiin herättänyt Esa Tiiri, Europeade tapahtumaan ison joukon soittajia ja laulajia esiintymään innostanut Marjaana Puurtinen, Kansanmusiikin matkassa -projektin tehneet ja toteuttaneet Duo Maestro Markus ja Tohtori Fiktio Fakta, eli Duo Markus Rantanen & Marko Laihin, kaikissa soitoissa mukana oleva Billy Horne ja suomenruotsalaisen kansanmusiikin parissa toimineen ja yhteistyötä maakunnan pelimannien kanssa edistänyt Marianne Maans.

Yhdistys kerää ja tallentaa kansanmusiikkia ja on esimerkiksi julkaissut oman maakunnallisen nuottikirjan vuonna 1981, joka sisältää 60 sävelmää ja sen pohjalta uuden laajennetun kirjan vuonna 1999, jolloin julkaistiin uusi "Pelimannisävelmiä Varsinais-Suomesta 1 ja 2". Vuonna 1994 tehtiin myös C-kasetti "Soitellaan...Pelimannimusiikkia". Äänite sisälsi 20 pelimannisävelmää, mm. alueelle tyypillisiä hitaita sottiiseja ja valsseja.

Vuosien kuluessa yhdistyksen toimintaan on kuulunut niin kurssien kuin soittotapahtumien järjestäminen eri puolilla maakuntaa. On oltu milloin Loimaalla, milloin Raisiossa, Koskella, Maskussa, Mynämäellä, Laitilassa, Naantalissa, Turussa tai Yläneellä. Yhteistä koulutusta ja soitantoja on pidetty myös satakuntalaisten kanssa. Paikalliset pelimannit jakoivat taitoaan ja kappaleitaan, mutta onpa kurssien opettajina nähty tunnettuja nimiä kuten Antti Koironen, Voitto Mäkelä, Risto Ala-Ikkela, Matti Rantanen, Timo Koski ja kapellimestari Jan Dobrowolski.

Varsinais-Suomen
Kansanmusiikkiyhdistys ry

Varsinais-Suomen Kansansoittajien Maakuntaorkesteri on ollut olemassa jo ainakin 1980-luvulla. Välillä harvakseltaankin harjoitellut, sekalainen kokoonpano on kuitenkin herännyt uuteen kukoistukseen ja myös uutta ohjelmistoa on paikallisen materiaalin parista löytynyt. Vuonna 2014 koottiin Kaustiselle Varsinais-Suomen osaamista esittelemään yli 50 soittajan orkesteri, jonka ohjelmiston Anna ja Antti Janka-Murros sovittivat ja harjoituttivat. Vuonna 2017 Turkuun saatiin eurooppalainen kansanperinnetapahtuma Europeade, jonne myös koottiin iso orkesteri säestämään Joki – Ån -kansantanssiesitystä. Esityksen ohjelmiston rakensi ja sovitti Marjaana Puurtinen. Myös useat pienet yhtyeet soittivat Europeaden erilaisissa tilaisuuksissa aina jokilaivalta Tuomiokirkkoon.

Kun soittoharrastus oli näiden kahden ison tilaisuuden ansiosta saanut innostuneita pelimanneja runsain joukoin mukaan, tuli ajatus jatkaa toimintaa talvisin työväenopiston opintopiirinä. Maakuntaorkesteri on edelleen kaikille avoin kokoonpano ja nimeltään Turku Folks! -orkesteri, jota johtavat Marjaana Puurtinen ja Janne Kuosa.

Vuosi 2021 on yhdistyksen 50-vuotisjuhlavuosi. Globaalista koronapandemiasta johtuen tilaisuuksien järjestäminen on hankalaa, mutta toiveikkaana odotamme kesää ja toivottavasti kokoontumisrajoitusten purkamista. Toivomme voivamme olla Kaustisella isolla joukolla näyttävästi esillä ja lokakuussa juhlia 50-vuotista yhdistystä soittaen, laulaen ja tanssien. Alkukevästä 2022 saamme sitten toivottaa pitkästä ajasta Suomen kansanmusiikkiväen Samuelin Poloneesiin Turkuun.

(Teksti: Antti J. Janka-Murros, Jukka Vehmas & Jukka Janka-Murros)